

**T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ORDU İLİNDEKİ TAVUKÇULUK İŞLETMELERİNİN
GENEL YAPISI, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

BÜLENT KÖSE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2015

TEZ ONAY

Ordu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Bülent KÖSE tarafından hazırlanan ve Doç. Dr. İsmail DURMUŞ danışmanlığında yürütülen“ Ordu İlindeki Tavukçuluk İşletmelerinin Genel Yapısı, Sorunları ve Çözüm Önerileri” adlı bu tez, jürimiz tarafından 10.2./2015 tarihinde oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Zootekni Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. İsmail DURMUŞ

Başkan : Doç. Dr. İsmail DURMUŞ

İmza :

Üye : Doç. Dr. Sezai ALKAN

İmza :

Üye : Yrd. Doç. Dr. Derya ÖZTÜRK

İmza :

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun 18.02.2015 tarih ve 2015/97 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

18.02/2015

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Mehmet Fikret BALTA

TEZ BİLDİRİMİ

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin içerdiği yenilik ve sonuçların başka bir yerden alınmadığını, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Bülent KÖSE

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖZET

ORDU İLİNDEKİ TAVUKÇULUK İŞLETMELERİNİN GENEL YAPISI, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bülent KÖSE

Ordu Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Zootečni Anabilim Dalı, 2014
Yüksek Lisans Tezi, 74s.

Danışman: Doç. Dr. İsmail DURMUŞ

Bu araştırma, Ordu İli ve ilçelerinde faaliyet gösteren işletmelerin genel durumunu ortaya koymak üzere yürütülmüştür. Ordu'da faaliyete devam eden ve faaliyetine ara veren işletmelerde dâhil olmak üzere istenilen bilgiler ile işletmelerin görüntüleri birebir işletmelere gidilerek alınmıştır. Elde edilen bilgiler her işletme bazında olmak üzere değerlendirilmiştir. İşletmeler Temmuz-Eylül 2014 tarihleri arasında incelenmiştir.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucu, Ordu ilinde faaliyetine devam eden; 13 adet yumurtacı tavuk işletmesi, 3 adet etlik piliç işletmesi ve kapanan 3 adet yumurta tavukçuluğu işletmesiyle beraber toplam 19 adet tavukçuluk işletmesinin bulunduğu belirlenmiştir.

Yumurta işletmelerinin toplam kapasitesi 118200 adet, etçi işletmelerin ise 139800 adettir. Türkiye geneline bakıldığında yumurtacı işletmeler % 0.2, etçi işletmeler % 0.7 oranında pay almaktadır.

Ordu ilinde tavukçuluk sektörünün gelişemediği, bunda yem sanayinin olmaması, pazarlama imkânlarının zayıf olması ve tavukçuluk konusunda teknik bilgi eksikliği rol oynamıştır. Mevcut işletmelerde gübrenin değerlendirilmesi, yem ve pazarlama konusunda sıkıntı yaşanmaktadır.

Tavukçuluğun gelişmesi için yem sanayinin kurulması, üreticilerin eğitilmesi ve üretici birliklerinin kurulmasının teşvik edilmesi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Ordu, Tavukçuluk, İşletme, Pazarlama, Sorunlar

ABSTRACT

THE GENERAL STRUCTURE AND PROBLEMS OF POULTRY ENTERPRISES IN ORDU PROVINCE AND SOLUTION OFFERS

Bülent KÖSE

University of Ordu
Institute for Graduate Studies in Science and Technology
Department of Animal Science, 2014
MSc. Thesis, 74p.

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. İsmail DURMUŞ

This study was carried out to reveal the general situation of poultry enterprises in Ordu and districts of Ordu province. Data on the state of enterprises, including on the enterprises both continue to work and take a break to work, were gathered from enterprises by visiting. Obtained data were evaluated on the basis of each enterprises. Enterprises were investigated between July and September 2014.

In the result of evaluating the obtained data. It was determined that there were in total 19 poultry enterprises, 13 of these were laying enterprises, 3 of these were broiler enterprises and 3 laying enterprises were closed in Ordu.

The total capacities of the laying enterprises were 118200 eggs and 139800 chickens for broiler enterprises. Looking at the situation in general in Turkey, laying and broiler enterprises have a share as % 0.2 and % 0.7, respectively.

It was seen that poultry sector could not developed, and lack of feed industry, weak marketing opportunities and lack of technical knowledge on poultry had roles in this situation. Troubles are experienced on benefiting from manure, feed and marketing in existing enterprises.

For the development of poultry sector the establishment of the food industry, training the producers and encourage the establishment of producers associations are required.

KeyWords: Ordu, Poultry, Enterprise, Marketing, Problem

TEŐEKKÖR

Yüksek Lisans yaptığım süre boyunca her zaman bilgi ve tecrübeleriyle bana destek olan mesleğimde beni bir adım daha ileriye taşıyan değerli hocam Doç. Dr. İsmail DURMUŞ a, şahsıma zaman ayırarak, ankette yer alan bilgileri almamda yardımcı olan tüm işletme sahiplerine ve TF-1406 no ile projeye maddi destek sağlayan Ordu Üniversitesi BAP birimine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hiç bir zaman desteğini benden esirgemeyen eşime ve kızıma çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ BİLDİRİMİ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
TEŞEKKÜR	IV
İÇİNDEKİLER	V
ŞEKİLLER LİSTESİ	VII
ÇİZELGELER LİSTESİ	X
SİMGELER VE KISALTMALAR	XI
1. GİRİŞ	1
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	3
3. MATERYAL ve YÖNTEM	9
3.1. Ordu İlindeki Tavukçuluk İşletmelerinin Durumu.....	10
4. BULGULAR ve TARTIŞMA	11
4.1. Berna Karamolla Tavukçuluk.....	11
4.2. Tuğra Tavukçuluk.....	14
4.3. Dağ-Köy Hayvancılık.....	16
4.4. Serdar Tavukçuluk.....	18
4.5. Mert Yumurta Tavukçuluk.....	22
4.6. Yeşiller Tavukçuluk.....	25
4.7. Aydın Tavukçuluk.....	28
4.8. Aygüzel Tavukçuluk.....	32
4.9. Tokluçuoğlu Tavukçuluk.....	36
4.10. Köroğlu Tavukçuluk.....	40
4.11. Hıdıroğlu Tavukçuluk.....	43
4.12. Demirkol Tavukçuluk.....	48
4.13. Topuz Tavukçuluk.....	51

4.14.	Çamaş Tavukçuluk.....	54
4.15.	Erçil Tavukçuluk.....	56
4.16.	Şenyurt Tavukçuluk.....	58
4.17.	Mayer-Et Piliç Ltd.Şti.....	63
4.18.	Keskin Tavukçuluk.....	65
4.19.	Öz Tavukçuluk.....	65
5.	SONUÇ ve ÖNERİLER.....	71
6.	KAYNAKLAR.....	72
	ÖZGEÇMİŞ.....	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>		<u>Sayfa</u>
Şekil 4.1.	Kümesin dıştan görünüşü.....	12
Şekil 4.2.	Kümesin sağdan görünüşü.....	12
Şekil 4.3.	Kümesin içten görünüşü.....	13
Şekil 4.4.	Kümesin dıştan görünüşü.....	14
Şekil 4.5.	Kümesin dıştan görünüşü.....	14
Şekil 4.6.	Kümesin içten görünüşü.....	15
Şekil 4.7.	Kümesin dıştan görünüşü.....	16
Şekil 4.8.	Kümesin dıştan görünüşü.....	16
Şekil 4.9.	Kümesin içten görünüşü.....	17
Şekil 4.10.	Kümesin dıştan görünüşü.....	18
Şekil 4.11.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	18
Şekil 4.12.	72 haftalık tavuklardan bir görüntü.....	19
Şekil 4.13.	Yumurta deposundan bir görüntü.....	20
Şekil 4.14.	Gübre bandından bir görüntü.....	20
Şekil 4.15.	Gübre römorkundan bir görüntü.....	21
Şekil 4.16.	Kümesin dıştan görünüşü.....	22
Şekil 4.17.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	22
Şekil 4.18.	60 haftalık tavuklardan bir görüntü.....	23
Şekil 4.19.	Yumurta deposundan bir görüntü.....	23
Şekil 4.20.	Gübre bandından bir görüntü.....	24
Şekil 4.21.	Gübre römorkundan bir görüntü.....	24
Şekil 4.22.	Kümesin dıştan görünüşü.....	25
Şekil 4.23.	Kümeslerdeki kafeslerden bir görüntü.....	26
Şekil 4.24.	Civciv büyütme kümesinden bir görüntü.....	26
Şekil 4.25.	60 haftalık tavuklardan bir görüntü.....	27

Şekil 4.26.	Yumurta ve yem deposundan bir görüntü.....	28
Şekil 4.27.	Kümesin dıştan görünüşü.....	29
Şekil 4.28.	Kümeslerdeki kafeslerden bir görüntü.....	30
Şekil 4.29.	Tavuklardan bir görüntü.....	31
Şekil 4.30.	Yumurta deposundan bir görüntü.....	31
Şekil 4.31.	Gübre römorkundan bir görüntü.....	32
Şekil4.32.	Kümesin dıştan görünüşü.....	33
Şekil 4.33.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	33
Şekil 4.34	Civciv büyütme kümesinden bir görüntü.....	34
Şekil 4.35.	64 haftalık tavuklardan bir görüntü.....	34
Şekil 4.36.	Yumurta ve yem deposundan bir görüntü.....	35
Şekil 4.37.	Gübre römorkundan bir görüntü.....	36
Şekil 4.38.	Kümesin dıştan görünüşü.....	37
Şekil 4.39.	Kümesin içten görünüşü.....	37
Şekil 4.40.	Kullanılan kafeslerden bir görüntü.....	38
Şekil 4.41.	Civciv büyütme kümesinden bir görüntü.....	38
Şekil 4.42.	Yem ünitesinden bir görüntü.....	39
Şekil 4.43.	Kümesin dıştan görünüşü.....	40
Şekil 4.44.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	41
Şekil 4.45.	75 haftalık tavuklardan bir görüntü.....	42
Şekil 4.46.	Yumurta ve yem deposundan bir görüntü.....	42
Şekil 4.47.	Gübre deposundan bir görüntü.....	43
Şekil 4.48.	Kümesin dıştan görünüşü.....	44
Şekil 4.49.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	44
Şekil 4.50.	Civciv büyütme kümesinden bir görüntü.....	45
Şekil 4.51.	40 haftalık tavuklardan bir görüntü.....	46
Şekil 4.52.	Yumurta bandından bir görüntü.....	46
Şekil 4.53.	Yumurta kodlama makinesinden bir görüntü.....	47

Şekil 4.54.	Birikim yapılan depodan bir görüntü.....	47
Şekil 4.55.	Kümesin dıştan görünüşü.....	48
Şekil 4.56.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	49
Şekil 4.57.	55 haftalık tavuklardan bir görüntü.....	49
Şekil 4.58.	Yumurta deposundan bir görüntü.....	50
Şekil 4.59.	Kümesin dıştan görünüşü.....	51
Şekil 4.60.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	52
Şekil 4.61.	66 haftalık tavuklardan bir görüntü.....	52
Şekil 4.62.	Yumurta deposundan bir görüntü.....	53
Şekil 4.63.	Gübre römorkundan bir görüntü.....	53
Şekil 4.64.	Kümesin dıştan görünüşü.....	54
Şekil 4.65.	Kümesin içten görünüşü.....	55
Şekil 4.66.	Kümesin dıştan görünüşü.....	56
Şekil 4.67.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	57
Şekil 4.68.	İşletmenin dıştan görünüşü.....	58
Şekil 4.69.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	59
Şekil 4.70.	Civciv büyütme kümesinden bir görüntü.....	60
Şekil 4.71.	Üretimdeki tavuklardan bir görüntü.....	60
Şekil 4.72.	Yumurta ve yem deposundan bir görüntü.....	61
Şekil 4.73.	Gübre deposundan bir görüntü.....	62
Şekil 4.74.	Kümesin dıştan görünüşü.....	63
Şekil 4.75.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	64
Şekil 4.76.	Kümesin dıştan görünüşü.....	65
Şekil 4.77.	Kümesine ait kafeslerden bir görüntü.....	66
Şekil 4.78.	70 haftalık tavuklardan bir görüntü.....	67
Şekil 4.79.	Yumurta deposundan bir görüntü.....	67
Şekil 4.80.	Gübre deposundan bir görüntü.....	68

ÇİZELGELER LİSTESİ

<u>Çizelge No</u>		<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.1.	Ordu ilinde bulunan işletmeler.....	11

SİMGELER VE KISALTMALAR

FAO : Food and Agriculture Organization of the United Nations

Mah : Mahalle

Ltd : Limited

Şti : Şirket

Oryem : Ordu Yem Fabrikası

1. GİRİŞ

Türkiye’de tavukçuluk sektörünün gelişmesi için yapılan ilk çalışmalar Ankara’da Merkez Tavukçuluk Enstitüsü’nün kurulmasıyla başlamıştır. Merkez Tavukçuluk Enstitüsü çeşitli nedenlerden dolayı kuruluşundan sonraki 20 yıllık dönemde planlanan amaçlarını gerçekleştirememiş ve sektörde ilerleme sağlanamamıştır. Bu durum 1960’lı yıllara kadar devam etmiş, Dünya’da bir endüstri kolu olarak gelişmekte olan tavukçuluk sektöründeki ilerlemeler ülkemize aktarılamamıştır. Ülkemizdeki saf ırkların verim düzeyi düşüklüğünden dolayı ilk olarak 1963 yılında hibrit ebeveynleri özel kuruluşlar tarafından ithal edilmiştir. Ebeveyn (Parent stock) ithalatı 1976 yılına kadar sürekli artış göstererek devam etmiş, ancak bu tarihten sonra 1981 yılına kadar ki dönemde azalma göstermiştir. Bunun nedeni büyük ebeveyn (Grand parent stock) miktarındaki artışla izah edilmektedir. Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü’nde 1968 yılında hibrit ebeveyni geliştirme çalışmaları başlatılmış olup, 1982 yılında dış kaynaklı hibritlerle rekabet edebilecek yumurtacı hibrit ebeveynleri geliştirilmiştir. 1995 yılında ıslahta kullanılan materyal azlığı ve kullanılan materyallerin saf olmaması nedeniyle Kanada’dan 6’sı kahverengi, 4’ü beyaz yumurtacı 10 saf hat ithal edilmiştir. Bu tarihten sonra yapılan çalışmalar neticesinde, 3 adet hibrit materyal (ATAK, ATABEY, ATAK-S) ile özel sektöre materyal verebilir hale gelinmiştir. Ülkemiz de etlik piliç ıslahına yönelik çalışmalar 1980’li yıllarda başlamıştır. Ancak yapılan çalışmalar ülke ihtiyacını karşılayacak seviyeye çıkamamıştır. Yumurta ve et üretimi amacıyla dış kaynaklı hibrit ebeveyn ithalatı günümüzde devam etmektedir (Sarıca ve Türkoğlu, 2009). Son zamanlarda etlik damızlık materyal üretmek üzere çalışmalara hız verilmiştir.

Dünyada 2013 yılı verilerine göre toplam et üretiminin 308.3 milyon ton olarak gerçekleştiği, bu üretimin içerisinde kanatlı etinin 106.8 milyon ton olduğu ve bunun 93.1 milyon tonunu tavuk eti üretiminin oluşturduğu bildirilmiştir (Anonim, 2014a).

Türkiye’de toplam kanatlı eti üretimi 1990 yılında 216759 ton iken 2013 yılında 1923500 ton ile 8.9 katına, piliç eti üretiminin ise 1990 yılında 162569 ton iken 2013 yılında 1791000 ton ile 11 katına ulaştığı bildirilmiştir (Anonim, 2014a).

Türkiye’de piliç eti üretiminin artışına bağlı olarak tüketim değerleri de artmıştır. Ancak son yıllardaki bu artışın, yüksek miktarda ihracat nedeniyle üretimdeki artış

oranının altında kaldığı bildirilmiştir. Türkiye’de 2012 yılında kişi başı tavuk eti tüketimi 19.39 kg ile AB tüketim değeri olan 18.1 kg’ın üzerine çıkmıştır (Anonim, 2014a).

Dünya piliç eti ihracatında 2013 yılı 365 bin tona ulaşan Türkiye, Dünya piliç eti ticaretinde 5. sırada yer almaktadır (Anonim, 2014a).

Dünya’da 2012 yılında 66374561 ton yumurta üretilmiş olup, 24500000 ton yumurta üretimi ile Çin birinci sırada, Amerika 5435168 ton ile 2. sırada, Hindistan 3600000 ton ile 3. sırada, Türkiye ise 931923 ton üretim düzeyi ile 10. sırada yer almıştır (Anonim, 2014c).

Ülkemizde toplam 994 adet ticari yumurtacı tavukçuluk işletmesi bulunmakta ve bu işletmelerde 3103 adet kümeste üretim faaliyeti yapılmaktadır (Anonim, 2014b).

2012 yılı verilerine göre, yumurta tüketiminde 1. sırayı 358 adet/yıl ile Meksika almakta, bunu 305 adet/yıl ile Ukrayna, 260 adet/yıl ile Rusya takip etmekte, Türkiye ise 175 adet/yıl ile 11. sırada yer almaktadır (Anonim, 2014b).

Türkiye’nin yumurta ihracatı 2008 yılında 82924108 kg iken, 2013 yılında 282581343 kg’a ulaşarak yaklaşık 3.4 katına çıkmıştır. Bu değerler ile Türkiye, Dünya yumurta ihracatında 3. sırada yer almaktadır (Anonim, 2014b).

Tarihi kaynaklara göre Ordu’da 1900 yıllardan itibaren ticari yumurta üretiminin yapıldığı ve üretilen yumurtaların ihraç edildiği rapor edilmiştir (Anonymous, 1906).

Yapılan araştırma ile Türkiye’de hızla gelişerek endüstri haline gelen tavukçuluk sektörünün Ordu ilinde genel yapısal özellikleri, üreticilerin karşılaştığı temel sorunlar ile bu sorunlara çözüm önerileri ortaya konulması amaçlanmaktadır. Ordu ilinde yapılacak olan bu araştırmanın ilk olmasının bölge için önem taşıdığı ve bölgedeki faaliyette bulunan ve bulunacak olan üreticilere ışık tutacağı düşünülmektedir. Ayrıca, bölgede tavukçuluk sektörünün geliştirilmesi için neler yapılabileceği konusunda bilgi edinilmesine imkan tanıyacaktır.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR (veya GENEL BİLGİLER)

Tez konusu ile ilgili olarak daha önce Ordu ilinde yapılmış çalışma bulunmamaktadır.

Alagöz (1983), Çukurova Bölgesi'nde etlik piliç ve yumurta tavukçuluğu yapılan 50 kümes üzerinde yaptığı çalışmada; kümeslerin % 66'sının planlama tekniğine uygun olarak doğu-batı uzun eksenini yönünde yerleştirildiğini, bölgede inşa edilecek kümeslerin soğuktan korunmaktan ziyade yaz sıcaklarından korunması ve havalandırma etkinliğinin artırılması için çatı yalıtımı yapılması gerektiğini, kümeslerde yalnızca % 14'ünün havalandırma bacalarının teknik kriterlere göre yapıldığını ve yumurta tavuğu yapan işletmelerde genelinde uygun yumurta deposunun olmadığını bildirmiştir.

Akıncı ve ark., (2001a) tarafından Afyon ili yumurtacı tavuk işletmelerinin yapısal özellikleri belirlenerek, işletmelerin yapısal özellikleri ile işletme büyüklükleri arasındaki ilişkileri inceledikleri araştırmalarında toplam 201 adet işletme tespit etmişlerdir. Örnekleme oluşturulan 86 işletmenin toplam işletmelerin % 42.8'ini oluşturduğunu, işletmelerin kurulumunun % 46.51'inin sadece öz kaynakla, % 53.49'unun öz kaynak + teşvik ile yapıldığını bildirmişlerdir. Ege Bölgesi'nde 1989-1998 yılları arasında reel tavukçuluk yatırımlarının sadece % 15'nin Afyon'da gerçekleştiği, işletmelerin % 70.93'de sadece doğal havalandırma yapılırken, % 29.07'de özellikle sıcak dönemlerde fanlar kullanılarak mekanik havalandırma yapıldığı, işletmelerin tamamında kafes tavukçuluğu yapıldığı, % 86.05'inde apartman tipi kafesler, % 13.95'inde ise kaliforniya tipi kafesler kullanıldığı ve bu kafeslerin % 88.37'sinde kafes yerleşim sıklığının 5 tavuk olarak belirlendiğini, işletme büyüklüğü işletmenin yapısal özelliklerini etkilediğini, ancak kümes alt yapısını etkilemediğini belirtmişlerdir.

Akıncı ve ark., (2001b) tarafından yapılan bir diğer araştırmada, Afyon ili yumurta tavukçuluğunun üretim, pazarlama, insan kaynakları ve hijyen parametreleri incelenmiş, ildeki yumurta tavukçuluk işletmelerinin % 50.55'inin beyaz yumurtacı, % 49.45'inin ise kahverengi yumurtacı olduğu, hibritlere göre dağılımın % 8.69 Babcock, % 29.02 Nickchick, % 14.86 Lohman, % 17.65 Isa-brown, % 8.96 Bovans, % 20.69 Hy-line ve % 0.13'nün Hisex olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca yapılan

çalışmada işletme büyüklüğü ile işletme yöneticilerinin eğitim düzeyleri arasındaki ilişkinin ($p < 0.01$) önemli olduğu, işletme yöneticilerinin % 69.77'sinin tavukçuluktan başka sektörlerde faaliyet göstermediği, gübrenin kümeden uzaklaştırılma yöntemi ve sıklığını işletme büyüklüğünün etkilemediğini, Afyon ilinde teknik bir yumurta tavukçuluğu yapıldığı, işletme büyüklüğünün üretim organizasyonu ve insan kaynağı bakımından belirleyici olduğu, ancak üretim hijyeni bakımından belirleyici olmadığını tespit etmişlerdir.

Ordu ilinde 2011 yılı itibariyle 135050 adet ticari yumurta tavuğu bulunduğu, ancak yapılan yumurta tavukçuluğunun ülke düzeyinde önemli bir yere sahip olmadığı, Türkiye yumurta üretimi içindeki payının %0.3 düzeyinde olduğu bildirilmiştir (Anonim, 2013).

Türkiye piliç eti sektörü değerlendirilerek, Dünya'da ve Türkiye'de piliç eti üretimi, tüketimi ve dış ticareti ile sektörün sorunları incelenmiştir. Türkiye piliç eti üretiminde 2013 yılı itibariyle dünyada 8. sırayı aldığını, kişi başına 20.6 kg kanatlı eti tüketildiğini ve dünya piliç eti dış ticaretinde Türkiye'nin 5. sıraya yükseldiğini bildirmiştir (Anonim, 2014a).

Türkiye yumurta tavukçuluğu incelenerek, il bazında yumurtacı tavuk varlığı ve kümes kapasiteleriyle, 2013 yılı kişi başına yumurta üretiminin 218 adet, 2011 yılı itibariyle kişi başına yumurta tüketiminin 180 adet olduğunu, dünya yumurta ihracatında 2012 yılı itibariyle 2. sırayı aldığı bildirilmiştir (Anonim, 2014b).

Acenta-Konsolos Genna'ların raporuna göre Ordu'da çiftlik tarzı yumurta üretimine 1900 yıllardan itibaren başlanıldığı ve yumurtaların ihraç ürünleri arasında yer aldığı, bir kuruşa 10-14 yumurta satılırken ihracatın başlamasıyla birlikte 3-4 adet yumurtanın bir kuruşa satılmaya başlanıldığı ve yumurta üreticilerinin önemli miktarda kar ettikleri bildirilmiştir (Anonymous, 1906).

Bayaner (1999), Çorum ilindeki yumurta tavukçuluğunun ekonomik analizini yaparak işletmelerin mevcut durumunu incelediği çalışmada, işletme sahiplerinin % 19'unun ilkokul, % 58'inin ortaokul ve lise, %17'sinin ise üniversite mezunu olduğunu, %91'inin yumurta tavukçuluğu dışında başka bir işle uğraşırken % 9'unun başka bir işle uğraşmadığını, Çorum yöresinde işçi başına 10000 adet tavuk düştüğünü, tavukların 54 hafta süreyle yumurta üretiminde kullanıldığını bildirmiştir.

Çebi (2000), Ordu'da ticaretle uğraşan Rum ve Ermenilerin 1900'lü yılların başlarında Çaybaşı'ndan yün, deri, yağ, peynir ve yumurta gibi hayvansal ürünleri toplayarak Ordu'dan deniz yolu ile Fransa, Mısır, İtalya ve İngiltere'ye ihraç ettiklerini bildirmiştir.

Çıkın (1980), Ege Bölgesi'nde yumurta tavukçuluğu işletmelerinde kooperatifleşmenin ekonomik etkilerini araştırmıştır. Kooperatife üye olan ve üye olmayan 51 yumurtacı işletme incelenmiş, kooperatif ortaklarına, ortak olmayan işletmelere göre yumurta fiyatında % 9.86'lık bir fazlalık sağladıkları, kooperatife ortak olmayan işletmelerde yumurta maliyetinin % 6.87 daha yüksek olduğunu, bu farkın % 95.25'inin yemden, % 4.04'ünün ise civciv giderlerinden kaynaklandığını bildirmiştir.

Efil ve Özen (1988), Bafra yöresinde kapasitesi 500 tavuk ve üzerinde olan işletmelerde anket yoluyla yaptıkları çalışmada; işletmelerin 1971 yılından itibaren kurulmaya başladığını, % 60'ının ise 1980'li yıllarda faaliyete geçtiğini tespit etmişlerdir. Ayrıca yörede tavukçuluk yapanların % 20'sinin yalnız tavukçulukla, % 80'inin ise tavukçuluk dışında diğer hayvansal faaliyetlerle uğraştığını, işletme sahiplerinin % 55'inin tavukçuluk ile ilgili eğitim alırken, % 45'inin ise herhangi bir eğitim görmediğini, işletmelerin % 60'ının vasıfsız işçi kullandığını, yöredeki tavukçuluk işletmelerinin % 81'inin kafes, % 9'unun ızgara, % 10'unun ise yer-ızgara karışık sistemle çalıştıklarını bildirmişlerdir.

Efil ve ark., (1994) tarafından Çorum yöresindeki işletmelerin kuruluş ve kullanım kapasitelerinin ortaya konulduğu çalışmada, işletme sahiplerinin tamamına yakınının tavukçuluğa başlarken konu ile ilgili bilgi sahibi olmadıklarını tespit etmişlerdir. Yine aynı çalışmada, yörede tamamen yumurta tavukçuluğu yapıp tek katlı ve derin altlıklı kümesler kullanıldığı, kafeste yetiştiricilik yapıldığı, işletmelerin genelinde yetiştiriciliğe civcivle başlandığı, kahverengi yumurta üretimi yapıldığı, yem ihtiyacının yöredeki fabrikalardan karşılandığı ve gübrenin çevresel bir sorun olduğunu belirtmişlerdir.

Erensayın (1991), Türkiye tavukçuluğu ile ilgili ülke genelinde gerçekleştirilen ankete dayalı çalışmada iller bazında işletme sayısı ve kapasitelerini belirlemiştir. Araştırmacı, il müdürlüğü kayıtlarına dayanarak 1989 yılına kadar Çorum ilinde 36

tavukçuluk işletmesinin olduğunu, bu işletmelerden 27 adedinin toplam 510000 ve ortalama kapasitesinin 18214 olduğunu belirlemiştir.

Kayhan ve Fidan (1988), Doğu Anadolu Bölgesi'nde 11 ildeki etlik piliç ve yumurta üretimi yapan işletmelerin yapısal özellikleri ve sorunlarını araştırmışlardır. Yapılan çalışma ile bölgede 111 etlik piliç işletmesiyle, 21 yumurta tavukçuluğu işletmelerinin faaliyetine son verdiği tespit edilmiştir. Ayrıca 1980 yılına kadar ki süreçte devlet kuruluşları bünyesinde 11 adet yumurta tavukçuluğu işletmesinin yer aldığı, sonra ki dönemde ise özel sektöre ait işletmelerin de kurulmaya başlandığı, etlik piliç işletmelerinin ise % 98,2'sinin Türkiye Kalkınma Vakfı kredisi ile kurulmuş 4000 piliç kapasiteli aile işletmelerinden oluştuğunu, bölgedeki yumurtacı işletmelerin toplam kapasitelerinin 86500 adet, etlik piliç işletmelerinin ise 2004000 adet olduğunu belirlemiştir.

Kurtaslan ve Çiçek (2001), Çorum ilindeki tavukçuluğun tamamen endüstriyel işletme bazında yürütüldüğünü, yetiştiriciliğin kafeste yapıldığını, işletmelerin tamamında yabancı iş gücünün kullanıldığını belirterek, inceledikleri işletmelerin tamamının pazara dönük çalıştıklarını bildirmişlerdir.

Öztürk ve Durmuş (2001), Türkiye'deki tavukçuluk işletmelerinin genel yapısı ile ilgili yaptıkları çalışmada; Türkiye'de toplam 10555 adet tavukçuluk işletmesi bulunduğunu, bu işletmelerin toplam kapasitelerinin damızlık ve ticari yumurtacı işletmelerde 44846470 adet/yıl, ticari etçi işletmelerde 136334704 adet/dönem olduğunu, 2001 yılı haziran ayı itibarıyla kapasite kullanımı damızlık ve ticari yumurtacı işletmelerde % 71,16, ticari etçi işletmelerde ise % 70,99 olduğunu bildirmişlerdir. Aynı çalışmada yumurtacı işletmelerin % 25'i, etçi işletmelerin % 40'ı 0-5000 adet kapasiteye sahip olduğunu, işletmelerin en önemli probleminin tavukçuluk sektöründe üretim maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle kar marjlarının düşük olduğunu, yem temininde güçlükler yaşandığını, hastalıklarla mücadele, örgütlenmedeki yetersizlikler ile tavuk gübrelerinin değerlendirilememesi gibi sorunların olduğunu tespit etmişlerdir. Tavukçuluk sektöründeki özellikle etçi yönde çalışan işletmelerde büyüme sağlandığını, ancak bunun 5001-10000 adet/dönem kapasiteli işletmelerde yoğunluk kazandığını, üretim giderlerinin ithalata dayalı olması ve 2001 yılı içinde döviz fiyatlarındaki artıştan dolayı karlılığın oldukça

düştüğünü, pazarlama ve örgütlenmedeki eksiklikler, ihracatın yeterince artırılmaması ve iç tüketimdeki talep eksikliğinin sektörü olumsuz yönde etkilemeye devam ettiğini bildirmişlerdir.

Öztürk (1992), Samsun ilinde bulunan yumurta tavuğu kümeslerinin yapısal ve fonksiyonel özelliklerine ait çalışmada; yörede sahil ve iç kesimde havalandırma ve ısı dengelemesi açısından 5000 kapasiteli, üç katlı, üç kafes bloğundan oluşan, çatısı fener sistemli havalandırma ihtiva eden kümeslerin uygun olacağını ortaya koymuştur. Araştırmacı sahil kesiminde çatı yalıtımı, iç kesimde ise çatı yalıtımı ile duvar yalıtımının ortaklaşa kullanılması gerektiğini belirtmiştir.

Şahin ve Yıldırım (2001), Van ilinde yumurta tavukçuluğu yapan işletmelerin ekonomik analizini yaptıkları çalışmada, ilde 1999 yılında faaliyetine devam 3 adet işletme tespit etmişlerdir. Bu işletmelerin belirtilen dönemde Türkiye yumurta üretiminin % 0.39'unu karşıladığını, toplam 75000 adet tavuk kapasitesinin ortama % 70.08'inin kullanıldığını, ortalama işçi sayısının 5.3 kişi olduğunu, yumurta randımanının % 71.3 olduğunu, toplam üretim masrafları içerisinde en büyük payı % 64.4 ile yem masrafları aldığını, yumurta maliyetinin 19.5 kuruş/adet olduğunu ve kar marjının 2.5 kuruş/adet olduğunu bildirmişlerdir.

Tuğluk ve Yalçın (2004), Nevşehir İli Kozaklı İlçesinde bulunan yumurta tavukçuluğu işletmelerinde yaptıkları çalışmada, ilçede biri inşaat halinde olmak üzere 19 adet tavukçuluk işletmesinin bulunduğunu tespit etmişlerdir. Bu işletmelerin % 27.5'i 1996 yılından önce, % 72.52'si ise 1996-98 arasında kurulduğunu, üreticilerin % 33'ünün ilköğretim, % 50'sinin ortaokul ve lise, % 17 sinin ise üniversite mezunu olduğunu, işletmelerin % 89'u yumurta tavukçuluğu dışında başka bir işle uğraşırken, % 11'inin tavukçuluk dışında başka bir işle uğraşmadığını, ilçede toplam kurulu kapasitenin 244500 adet olduğunu, kümeslerin tamamının tek katlı ve kafes tipli olduğunu, işletmelerin % 56'sında 1 işçi, % 39'unda 2 işçi, % 5'inde ise 4 işçi çalıştırıldığını, ilçede ortalama yumurta veriminin % 70-80 arasında olduğunu ve yumurtaların % 80'inin sözleşmeli şirketler aracılığıyla, % 20'sinin ise kendi imkanlarıyla pazarladığını bildirmişlerdir.

Türkyılmaz ve Nazlıgül (2005), Aydın ili ticari yumurtacı tavuk işletmelerinin yapısal ve teknik özelliklerinin incelendiği çalışmada, 2004 yılı itibariyle tespit

edilen 26 işletmenin % 23.0'ünün küçük (0-10000 tavuk), % 38.5'inin orta (10001-20000 tavuk), % 38.5'inin büyük (20001 ve üzeri tavuk) ölçekli olduğu, işletme sahiplerinin % 15.4'ünün ilkokul, % 38.5'inin ortaokul, % 26.9'unun lise, % 19.2'sinin üniversite mezunu olduğu, işletmelerin % 65.4'ünün en az 9 yıldır faaliyette bulunduğu, % 53.8'inin 1-2 işçi istihdam ettiği ve bu işçilerin % 34.6'sının herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmadığı, Aydın ilinde yapılmakta olan yumurta tavukçuluğunun Türkiye geneline benzer özellikler taşımakla birlikte, yumurtanın sadece bölge pazarlarına hitap ettiğini tespit etmişlerdir.

Yelman ve Kovan (1989), Ege bölgesinde bulunan illeri kapsayan araştırmada, işletme kapasiteleri, üretim düzeyleri ve sorunlarını tespit etmişlerdir. Toplam 327 işletmenin 9250000 adet/yıllık üretim kapasitesine sahip olduğu, işletmelerin % 17.7'sini 500-2000, % 51'ini 2000-5000, % 31.1'ini ise 5000-10000 veya daha fazla kapasiteli işletmelerin oluşturduğu ve kaliteli civciv, fiyat ve kaliteli yem ile pazarlama gibi sorunlarla karşılaştığı bildirilmiştir.

Yenilmez, F. (2005), Çukurova bölgesindeki (Adana ve İçel illeri) etçi ve yumurta tavuğu işletmelerinin yetiştiricilik, teknik ve yapısal özelliklerini belirlemek üzere, Adana'da 16 yumurtacı ve 62 etçi kümes, Mersin'de 11 yumurtacı ve 97 etçi kümes olmak üzere toplam 186 kümeste inceleme yapmışlardır. Broiler kümeslerinde kapasitenin genelde % 67.3 ile 10000 adedin altında, yumurtacılar da ise % 33.3 ile 5000- 10000 adet arasında ve % 22.2 ile 25000'den fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca bir dönemdeki ölüm oranlarının genelde % 4-5 civarında olduğu, kümeste birim alana konulan hayvan sayısının % 39' oranında 15-16 adet, % 31.4 oranında ise 13-14 adet, 42 günlük canlı ağırlık ortalamasının 1.9-2 kg olduğunu, yumurtacı kümeslerde genelde 3 katlı apartman tipi kafesler kullanıldığını, her kafes gözüne 4-5 tavuk konulduğunu ve tavuk başına ortalama yumurta veriminin 300 adetten fazla olduğunu, üretimi artırmak ve bölge yetiştiricilerinin sorunlarının çözümü için yetiştiriciler, damızlık işletmeleri, yem üreticileri, pazarlama organizasyonları ve konuyla ilgili devlet kuruluşları düzeyinde teknik ve ekonomik iyi bir organizasyona ihtiyaç duyulduğunu bildirilmiştir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırmanın materyalini, Ordu ili ve ilçelerinde faaliyet gösteren ve faaliyetine ara veren tavukçuluk işletmeleri hakkında bilgi edinilmesi için hazırlanan anketler oluşturmuştur. 25 sorudan oluşan anketler Ordu ilinin tamamında faaliyet gösteren ve faaliyetine ara veren işletmelere uygulanmıştır. Araştırmada öncelikle Ordu ili ve ilçelerinde faaliyet gösteren işletmelerin sayısı ve adresleri İl ve İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerinden alınmıştır. 16'sı yumurtacı 3'ü etçi olmak üzere toplam 19 tavukçuluk işletmesi tespit edilmiştir. İşletmelere ait görüntüler birebir işletmelere gidilerek alınmıştır. Elde edilen bilgiler her işletme bazında olmak üzere düzenlenmiştir. Araştırmanın saha çalışması Temmuz-Eylül 2014 tarihleri arasında yapılmıştır.

ORDU İLİ TAVUKÇULUK İŞLETMELERİNİN DURUMU
(ANKET SORULARI)

1. Tavukçuluk işletmesinin adı:
2. İşletme sahibinin eğitim durumu:
3. Adresi ve telefonu:
4. Kuruluş tarihi:
5. Tavukçuluk dışında başka bir işle uğraşıp uğraşmadığı:
6. Faaliyet alanı: a) Etçi b) Yumurtacı
7. Kapasitesi:
8. İşletmede çalışan personel sayısı:
9. Kümes tipi: a) Çevre kontrollü b) Pencereci c) Açık
10. Kafes tipi: a) Batarya tipi b) Kaliforniya tip c) Kompakt tip d) Piramit tip
11. Faaliyete durumu: a) Faal b) Atıl
12. Üretimde hangi hibrit materyali kullanıyor:
13. Daha önce hangi hibrit materyal(ler) kullanıldı:
14. Cıvciv büyütme kümesi olup olmadığı:
15. Cıvciv veya yarkayı nereden temin ediyor:
16. Tavukların yaşı ve verim düzeyi nedir? :
17. Yumurta pazarlama şekli nasıl? :
18. Soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi var mı?
19. Yem ünitesi var mı, yoksa yemi nereden temin ediyor?
20. Yem formasyonu konusunda teknik destek alınıyor mu? Nereden?
21. Yem hammaddesi konusunda sıkıntı yaşıyor mu?
22. Şu ana kadar görülen hastalıklar var mı? Varsa hangileri?
23. Aşılama ve tavuk hastalıkları konusunda nereden destek alınıyor?
24. Ordu ilinde tavukçuluğu canlandırmak için neler yapılmalıdır?
25. Sektörde yaşanan problemler ve çözüm önerileri nelerdir?

4. BULGULAR ve TARTIŞMA

Ordu ilinde toplam 19 adet tavukçuluk işletmesi olup, bunlardan 3'ü faaliyetine son vermiştir. Faaliyetine devam eden 16 işletmenin 13'ü yumurta tavukçuluğu işletmesi, 3 tanesi ise etlik piliç işletmesi olarak faaliyetine devam etmektedir. Mevcut işletmelerin buldukları adresler, işletme isimleri ve kapasiteleri çizelge 4.1.'de verilmiştir.

Çizelge 4.1. Ordu İlinde bulunan işletmeler

No	İşletme Adı	İlçeler	Kapasite	Mevcut Sayı	
				Yumurtacı	Etlik Piliç
1	Berna Karamolla Tavukçuluk	Fatsa-Aşağıtepe Köyü	50000		49800
2	Tuğra Tavukçuluk	Ünye-Tekkiraz	30000		30000
3	Dağ-Köy Hayvancılık	Ünye-Dağ Köy	60000		60000
4	Serdar Tavukçuluk	Fatsa-Kavraz Köyü	20000	7000	
5	Mert Yumurta Tavukçuluk	Fatsa-Ayazlı Köyü	13500	13500	
6	Yeşiller Tavukçuluk	Fatsa-Ayazlı Köyü	7500	7500	
7	Aydın Tavukçuluk	Fatsa-Aşağıtepe Köyü	6000	6000	
8	Aygüzel Tavukçuluk	Fatsa-Kaleönü Mah.	6500	6000	
9	Tokluçuoğlu Tavukçuluk	Fatsa-Çömlekli Mah.	10000	Kapalı	
10	Köroğlu Tavukçuluk	Merkez-Eyüplü Köyü	10000	10000	
11	Hıdıroğlu Tavukçuluk	Perşembe-Kumbaşı Mah.	19000	9500	
12	Demirkol Tavukçuluk	Çamaş-Edirli Köyü	13500	13500	
13	Topuz Tavukçuluk	Çamaş-Edirli Köyü	10000	9620	
14	Çamaş Tavukçuluk	Çamaş-Edirli Köyü	8000	Kapalı	
15	Ercil Tavukçuluk	Merkez-Eyüplü Köyü	10000	10000	
16	Şenyurt Tavukçuluk	Merkez-Delikkaya Köyü	8500	7000	
17	Mayer-Et Piliç Ltd.Şti.	Merkez-Kökenli Köyü	11800	4000	
18	Keskin Tavukçuluk	Kabataş İlçesi	7500	Kapalı	
19	Öz Tavukçuluk	Merkez-Yaraşlı Köyü	10000	7500	
	TOPLAM		311800	111120	139800

4.1.Berna Karamolla Tavukçuluk İşletmesi

Ordu ilinde faaliyetine devam eden ve incelenen işletmelerden ilk olarak Fatsa Aşağıtepe Köyü'nde bulunan Berna Karamolla'ya ait tavukçuluk işletmesi incelenmiş olup işletme sahibi Berna Karamolla lise mezunu ve ev hanımıdır. İşletmeye ait fotoğraflar şekil 4.1, 4.2, 4.3'de verilmiştir.

Şekil 4.1. Kumesin dıştan görünüşü

İşletmesinin 2014 yılında faaliyete başladığını belirtmiştir. İşletme sahibi tavukçuluk işletmesi dışında herhangi bir işle uğraşmamakta ve iki işçi çalıştırmaktadır.

Şekil 4.2. Kumesin sağdan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı etlik piliç olup, faal durumdadır. Üretim kapasitesi 50000 adettir. Kümes tipi çevre kontrollüdür. İşletme, Köytür ile anlaşmalı olduğundan; hibrit materyali, yem, yem formasyonu, üretimin pazarlanması ve tavuk hastalıkları bakımından Köytür'den destek almaktadır. İşletmede hibrit materyal olarak Ross 308 kullanılmaktadır.

Araştırma döneminde işletmenin 1. üretim dönemini bitirdiği ve 2. üretim dönemine hazırlık aşamasında olduğu görülmüştür.

Şekil 4.3. Kümesin içten görünüşü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun yapılan projelerde daha kolaylaştırıcı olmaları gerektiğini ve Ordu iline bir kesimhane kurulması gerekliliğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, gübrenin kendileri için büyük bir problem oluşturduğunu, gübreyi verecek yer bulamadıklarını belirtmiştir. Ayrıca sektörde kalifiye işçi bulma noktasında sıkıntı çektiklerini, çalışan işçilerin mutlaka eğitilmeleri gerektiğini ifade etmiştir.

4.2. Tuğra Tavukçuluk İşletmesi

Ünye Tekkiraz Beldesi'nde bulunmakta olup etlik piliç üretiminde faaliyetini sürdürmektedir. İşletme sahibi Celal Çöpoğlu ilkokul mezunu olup, ikinci iş olarak dolmuş hattında çalışmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.4, 4.5, 4.6'da verilmiştir.

Şekil 4.4. Kümesin dıştan görünüşü

Şekil 4.5. Kümesin dıştan görünüşü

Tuğra Tavukçuluk İşletmesi 2012 yılında kurulmuş olup kapasitesi 30000 adettir. Kümes tamamen çevre kontrollü olarak inşa edilmiştir. İşletmenin bir adet çalışanı bulunmaktadır. Köytür ile anlaşmalı olduğundan; hibrit materyal, yem, yem formasyonu, üretimin pazarlanması ve tavuk hastalıkları bakımından Köytür tarafından desteklenmektedir. İşletmede hibrit materyal olarak Ross 308 kullanılmaktadır. İşletmede yem ünitesi bulunmamaktadır.

Şekil 4.6. Kümesin içten görünüşü

İşletmede gübrenin koku nedeniyle büyük bir problem oluşturduğu ve değerlendirilmekte güçlük çekildiği belirlenmiştir. İşletme sahibi yerleşim biriminden uzakta bir arazide kuyu açarak gübreyi burada biriktirmektedir.

İşletme sahibi sektörle ilgili olarak önemli sorunun gübrenin değerlendirmesinde yaşadıklarını bildirmiştir.

Sektörün gelişmesi için gübre sorununun çözülmesi ve kamu tarafından destekleme yapılması gerektiğini beyan etmiştir.

4.3. Dağ-Köy Tavukçuluk İşletmesi

Dağ-Köy Tavukçuluk İşletmesi Ünye Dağ Köy’de bulunmaktadır. İşletme sahibi Hasan Hamarat olup, üniversite mezunudur ve öğretmenlik yapmaktadır. İşletme 2014 yılında inşa edilmiş olup bir çalışanı bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.7, 4.8, 4.9’da verilmiştir.

Şekil 4.7. Kumesin dıştan görünüşü

Şekil 4.8. Kumesin dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı etlik piliç üretimi olup, faal durumdadır. Proje kapasitesi 50000 adet olduğu bildirilen işletme 60000 adet kapasite ile üretimine devam etmektedir. İşletmenin, kümes tipi çevre kontrollüdür. Köytür ile anlaşmalı olduğundan; hibrit materyal, yem, yem formasyonu, ürünlerin pazarlanması ve tavuk hastalıkları bakımından Köytür'den destek almaktadır. İşletmede hibrit materyal olarak Ross 308 kullanılmıştır. İşletmede yem ünitesi bulunmamaktadır.

Şekil 4.9. Kümesin içten görünüşü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun daha esnek davranarak, bu konuda teşvik edici hale gelmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, en önemli sorununun su sıkıntısı olduğunu, kışın kar yağışı nedeniyle ulaşımın rahat yapılamadığını ve işletmenin projelendirme aşamasında yeterli teknik bilgi ve donanımına sahip teknik eleman bulamadığını belirtmiştir.

4.4. Serdar Tavukçuluk İşletmesi

Fatsa ilçesi Kavraz Köyü'nde 2008 yılında Mustafa Serdar tarafından kurulmuştur. Lise mezunu olan işletme sahibi ile birlikte bir çalışanı bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.10, 4.11, 4.12, 4.13, 4.14, 4.15'de verilmiştir.

Şekil 4.10. Kumesin dıştan görünüşü

İşletme yumurtacı olup, faal durumdadır. Kapasitesi 20000 adet olan ve Ordu'nun en büyük yumurta tavukçuluğu işletmesi olan Serdar Tavukçuluk, faaliyetine 7000 kapasite ile devam etmektedir. Kumes tipi pencereless olan işletmede, batarya tipi kafesler mevcuttur.

Şekil 4.11. Kumesine ait kafeslerden bir görüntü

Civciv büyütme kümesi olmayan işletmede yarkaların Has Tavuktan temin edildiği bildirilmiştir. Mevcut durumda Isa-Brown tavukları üretimde kullanılmaktadır. Daha önceki dönemlerde Hy-line Brown ve Lohman-Brown yarkalarının da kullanıldığı tespit edilmiştir. İşletmedeki tavukların 72 haftalık yaşta oldukları ve yumurta veriminin % 70 civarında seyrettiği belirlenmiştir.

Şekil 4.12. 72 haftalık tavuklardan bir görüntü

Mevcut işletmenin yem ünitesi bulunmamaktadır. Yemi, Çorum ilinde faaliyet gösteren Tam Yem fabrikasından aldığı belirlenmiştir. Faaliyet süresince herhangi bir hastalık görülmediği beyan edilmiştir.

İşletmede soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi bulunmamaktadır. Üretilen yumurtaları, S.S.Fatsa Yumurtacılar Temin Tevzi Kooperatifi (FAT-YUM) aracılığıyla toptan satılmaktadır.

Şekil 4.13. Yumurta deposundan bir görüntü

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki römorka iletilerek burada biriktirilmektedir. Kümesten çıkan tavuk gübresinin değerlendirilmesi noktasında sorun yaşayan işletme, traktör römorkunda biriktirdiği gübrenin nakliyesini kendisi karşılayarak ve ücretsiz olarak köylüye dağıtmaktadır.

Şekil4.14. Gübre bandından bir görüntü

Şekil 4.15. Gübre römorkundan bir görüntü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için devlet tarafından kesinlikle yem desteklemesi yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, en önemli sorununun yem temini olduğunu, belirli oranlarda devlet desteklemeleri yapılarak, sektördeki büyük işletmeler ile rekabet edebileceği düzeye çıkarılmaları gerektiğini ve en az % 30'lar düzeyinde bir destekleme yapılması istediğini, ayrıca işletmesinde sürekli ve kalifiyeli işçi bulmakta zorlandığını belirtmiştir.

4.5. Mert Yumurta Tavukçuluk İşletmesi

Fatsa Ayazlı Köyü'nde 1987 yılında kurulmuştur. Ferudun Niksar'a ait Mert Yumurta Tavukçuluk İşletmesinin sahibi lise mezunu olup tavukçuluk dışında herhangi bir işle uğraşmadığı belirlenmiştir. Bir kişi çalışanı bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.16, 4.17, 4.18, 4.19, 4.20, 4.21'de verilmiştir.

Şekil 4.16. Kümesin dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. Kapasitesi 10000 adet olarak kurulan Mert Yumurta Tavukçuluk, faaliyetine 13500 kapasite ile devam etmektedir. Kümes tipi pencereless olan işletmede, batarya tipi kafeslerin kullanıldığı belirlenmiştir.

Şekil 4.17. Kümese ait kafeslerden bir görüntü

Civciv büyütme kümesi olmayan işletmede hibrit materyal Has Tavuktan temin edilmektedir. Mevcut durumda Isa-Brown tavukları üretimde kullanılmaktadır. Daha önceki dönemlerde aynı işletmede Hy-line Brown ve Lohman-Brown yarkalarının da kullanıldığı beyan edilmiştir. Araştırma döneminde işletmedeki tavukların 60 haftalık yaşta ve verim düzeyinin % 87 olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.18. 60 haftalık tavuklardan bir görüntü

İşletmenin yem ünitesi bulunmamaktadır. Yem, Çorum Yem fabrikasından temin edilmektedir. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletmede, yem formasyonu konusunda teknik desteği Çorum Yem'e bağlı çalışan Veteriner Hekim'den almaktadır. Soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi bulunmayan işletme, üretmiş olduğu yumurtaları FAT-YUM aracılığıyla satmaktadır.

Şekil 4.19. Yumurta deposundan bir görüntü

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki römorka iletilerek burada biriktirilmektedir. Çıkan tavuk gübresinin değerlendirilmesi noktasında sorun yaşayan işletmenin traktör römorkunda biriktirdiği gübreyi ücretsiz olarak köylüye dağıtmak yoluyla bertaraf ettiği tespit edilmiştir.

Şekil 4.20. Gübre bandından bir görüntü

Şekil 4.21. Gübre römorkundan bir görüntü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için yumurta fiyatlarında istikrar sağlanarak devlet desteklemesi yapılması gerektiğinin belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, en önemli sorununun yem fiyatlarının yüksek olduğunu ve işletmenin ekonomik yapısı gereği yem alımında zorlandığını, gübrenin özellikle yaz aylarında bertaraf edilmesi noktasında sorunlar yaşadığını belirtmiştir.

4.6. Yeşiller Tavukçuluk İşletmesi

Fatsa Ayazlı Köyü'nde 1995 yılında Süleyman Yeşiller tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi ortaokul mezunudur ve asıl işi mobilyacıdır. Ancak tavukçuluk işletmesini açtıktan sonra herhangi bir işle uğraşmamaktadır. İşletmenin bir çalışanı bulunmaktadır.

Şekil 4.22. Kümesin dıştan görünüşü

İşletmeye ait görüntüler Şekil 4.22, 4.23, 4.24, 4.25, 4.26'da verilmiştir. İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. Kapasitesi 7500 adet olan Yeşiller Tavukçuluk İşletmesi, faaliyetine tam kapasite ile devam etmektedir.

Kümes tipi pencereless olan işletmede, batarya tipi kafesler mevcuttur.

Şekil 4.23. Kümesdeki kafeslerden bir görüntü

İşletmede atıl durumda bir adet civciv büyütme kümesi bulunmaktadır.

Şekil 4.24. Civciv büyütme kümesinden bir görüntü (Atıl durumda)

İşletme hibrit materyalini Has Tavuktan temin etmektedir. Üretim de Lohman-Brown tavuklarının kullandığı belirlenmiştir. Önceki dönemlerde aynı işletmede Hy-line

Brown tavuklarının da kullanıldığı beyan edilmiştir. İncelenen dönemde tavukların 24 haftalık olduğu ve % 90 verim düzeyi ile yumurtladığı tespit edilmiştir.

Şekil 4.25. 60 haftalık tavuklardan bir görüntü

Mevcut işletmenin yem ünitesi bulunmamakla beraber yemi, Çorum Güç Yem'den satın aldığı belirlenmiştir. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletme, yem formasyonu konusunda teknik desteği yem fabrikasına bağlı çalışan Veteriner Hekim'den almaktadır. Soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi bulunmayan işletme, üretmiş olduğu yumurtaları FAT-YUM aracılığıyla toptan satmaktadır.

Şekil 4.26. Yumurta ve yem deposundan bir görüntü

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla bahçe içinde biriktirilmektedir. Tavuk gübresi işletme sahibine ait fındık bahçesinde değerlendirilmektedir.

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelerin belirli oranlarda devlet tarafından desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, en önemli sorununun yem sıkıntısı olduğunu, devletin düşük faizli krediler ile destekleme yapması gerektiğini belirtmiştir.

4.7. Aydın Tavukçuluk İşletmesi

Fatsa Aşağıtepe Köyü'nde 2013 yılında Mustafa Lütfü Karamolla tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi üniversite mezunu olup, eczacılık yapmaktadır. İşletmede bir çalışan bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler 4.27, 4.28, 4.29, 4.30, 4.31'de verilmiştir.

Şekil 4.27. Kümesin dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. Kapasitesi 6000 adet olarak kurulan Aydın Tavukçuluk, faaliyetine tam kapasite ile devam etmektedir. Kümes tipi pencereci olan işletmede, batarya tipi kafeslerin kullanıldığı belirlenmiştir.

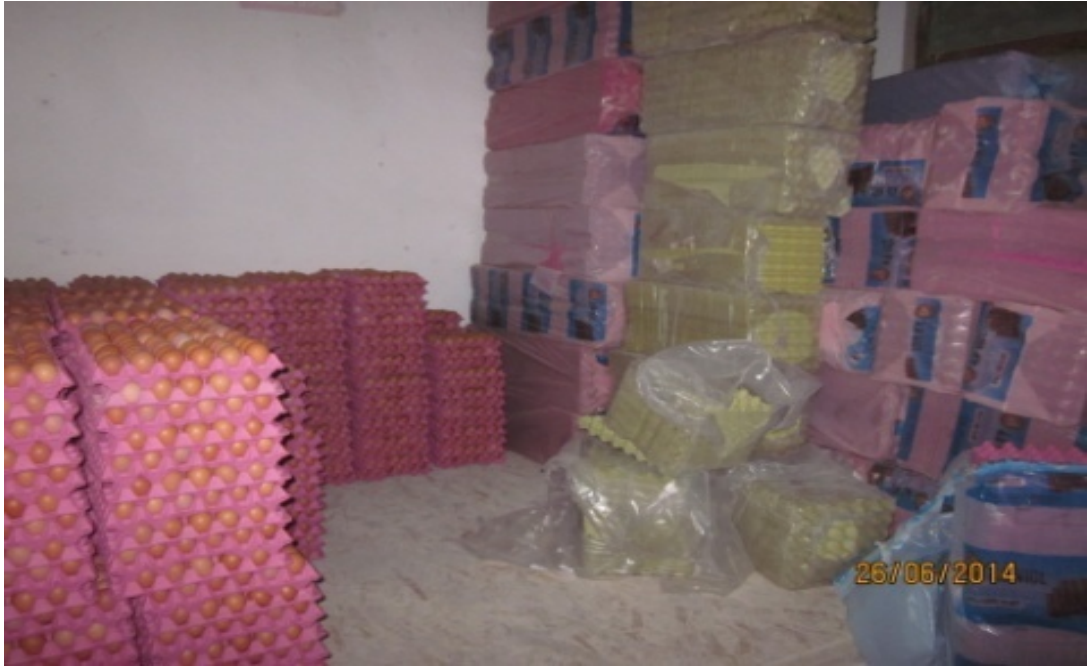
Şekil 4.28. Kümesteki kafeslerden bir görüntü

Cıvciv büyütme kümesi olmayan işletme hibrit materyalini Has Tavuktan temin etmektedir. Mevcut durumda üretimde Lohman-Brown tavuklarının kullandığı tespit edilmiştir. Araştırma döneminde işletmedeki tavukların 24 haftalık yaşta ve % 90 verim düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.29. Tavuklardan bir görüntü

İşletmenin yem ünitesi bulunmamaktadır. Yem ihtiyacını, Çorum Tam Yem fabrikasından karşıladığı belirlenmiştir. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletme, yem formasyonu konusunda teknik desteği yem fabrikasına bağlı çalışan Veteriner Hekimden almaktadır. Soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi bulunmayan işletme, üretmiş olduğu yumurtaları FAT-YUM aracılığıyla toptan satmaktadır.

Şekil 4.30. Yumurta deposundan bir görüntü

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki römorka iletilerek burada biriktirilmektedir. Tavuk gübresi işletme sahibine ait olan fındık bahçesinde değerlendirilmek suretiyle bertaraf edilmektedir.

Şekil 4.31. Gübre römorkundan bir görüntü

İşletme sahibi; Ordu ilinde tavukçuluğu canlandırmak ve sektörle ilgili yaşanan problemler konusunda beyanda bulunmamıştır.

4.8. Aygüzel Tavukçuluk İşletmesi

Fatsa Kaleönü Köyü'nde 2002 yılında İsmet Aygüzel tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi ilkokul mezunudur. İşletmede bir kişi çalışan bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.32, 4.33, 4.34, 4.35, 4.36, 4.37'de verilmiştir.

Şekil 4.32. Kümese dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. Kapasitesi 6500 adet olarak kurulan Aygüzel Tavuk işletmesi, faaliyetine tam kapasite ile devam etmektedir. Kümese tipi pencereli olan işletmede, batarya tipi kafeslerin kullanıldığı belirlenmiştir.

Şekil 4.33. Kümese ait kafeslerden bir görüntü

Civciv büyütme kümesine sahip olan işletme, ekonomik nedenlerle bu kümesi kullanmaktan vazgeçmiş bulunmaktadır.

Şekil4.34. Civciv büyütme kümesinden bir görüntü

İşletme hibrit materyalini Has Tavuktan temin etmektedir. Araştırma sırasında Lohman-Brown tavuklarının üretimde kullandığı tespit edilmiştir. Önceki dönemlerde Hy-line Brown ve Lohman-Brown tavuklarının kullanıldığı beyan edilmiştir. İşletmedeki tavukların 64 haftalık yaşta ve yumurta verim seviyesinin % 75 civarında olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.35. 64 haftalık yaştaki tavuklardan bir görüntü

İşletmenin yem ünitesi bulunmamaktadır. Yem, Çorum Tam Yem fabrikasından temin edilmektedir. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletme, yem formasyonu konusunda teknik desteği yem fabrikasına bağlı çalışan Veteriner Hekim'den almaktadır. İşletme de soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi bulunmamaktadır. Üretilen yumurtaların FAT-YUM aracılığıyla toptan satıldığı belirlenmiştir.

Şekil 4.36. Yumurta ve yem deposundan bir görüntü

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki su havuzunda biriktirilmekte ve buradan kapalı römorka motor yardımıyla aktarılmaktadır. Tavuk gübresi işletme sahibine ait arazide değerlendirilerek bertaraf edilmektedir.

Şekil 4.37. Gübre römorkundan bir görüntü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelerin belirli oranlarda devlet tarafından desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, en önemli sorununun yem sıkıntısı olduğunu, gübrenin bertaraf edilmesi noktasında sorunlar yaşadığını belirtmiştir.

4.9. Tokluçuoğlu Tavukçuluk İşletmesi

Fatsa ilçesi Çömlekçi Mahallesi'nde 1997 yılında Rasim Top tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi ilkokul mezunu olup aynı zamanda büyükbaş hayvancılık da yapmaktadır. Çok eski sistemle kurulmuş olan işletme, ekonomik nedenlerle yenileyemediğinden şu anda kapalı durumdadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.38, 4.39, 4.40, 4.41, 4.42'de verilmiştir.

Şekil 4.38. Kümesin dıştan görünüşü

Şekil 4.39. Kümesin içten görünüşü (Ahıra çevrilmiş durumda)

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, kümes faal durumda değildir. 10000 kapasiteyle kurulan kümes pencerelidir. Kullanılan eski tip kafesler şu anda atıl durumdadır.

Şekil 4.40. Kullanılan kafeslerden bir görüntü (Atıl durumda)

Çivciv büyütme kümesine sahip olan işletme, bu kümesi büyükbaş hayvan ahırına çevirmiştir. İşletmenin faal olduğu dönemde hibrit materyalini Has Tavuktan temin ettiği belirlenmiştir. Hibrit materyali olarak Nick-Brown, Isa Brown ve Lohman-Brown kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 4.41. Çivciv büyütme kümesinden bir görüntü (Ahıra çevrilmiş durumda)

Yem ünitesi bulunan işletmede, yem formasyonu konusunda teknik destek Samsun'da çalışan serbest bir Veteriner Hekim'den alınmaktadır. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletmede, zaman zaman yem hammaddesi konusunda sıkıntı çekildiği belirtilmiştir. Soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi bulunmayan işletmede, üretilen yumurtalar FAT-YUM aracılığıyla toptan pazarlandığı belirlenmiştir.

Şekil 4.42. Yem ünitesinden bir görüntü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için özellikle yem alımında küçük işletmelerin belirli oranlarda devlet tarafından desteklenmesi gerektiğini, devletin sadece faizsiz kredi imkanı sunarak sorunu çözemeyeceğini, işletme giderlerinin temininde destekleme sağlanması gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, işletme girdilerinin yüksek fiyatlardan sağlanmasıyla, yumurta fiyatlarında yaşanan dalgalanmalar ile küçük işletmelerin devamlılığının mümkün olmadığını, işletmesini yenileyebilmesi ve modern tavukçuluğa geçebilmesi adına devlet desteklemelerinin sağlanması gerektiğini, ayrıca sektörde yeterli bilgi ve deneyime sahip teknik personel konusunda sıkıntı çektiğini belirtmiştir.

4.10. Köroğlu Tavukçuluk İşletmesi

Ordu merkez İlçe Eyüplü Köyü'nde 1992 yılında Erol Köroğlu tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi lise mezunu olup, tornacılık yapmakta ve işletmesinde bir çalışanı bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler Şekil 4.43, 4.44, 4.45, 4.46, 4.47'de verilmiştir.

Şekil 4.43. Kümesin dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. Kurulum kapasitesi 10000 adet olan Köroğlu Tavukçuluk İşletmesi, faaliyetine tam kapasite ile devam etmektedir. Kümes tipi pencereli olan işletmede, batarya tipi kafesler kullanılmaktadır.

Şekil 4.44.Kümesine ait kafeslerden bir görüntü

Civciv büyütme kümesine sahip olan işletme, ekonomik nedenlerle bu kümesi kullanmamaktadır. İşletme hibrit materyalini Has Tavuktan temin etmektedir. Mevcut durumda üretimde Lohman-Brown tavuklarının kullandığı tespit edilmiştir. Önceki dönemlerde aynı işletmede Hy-line Brown ve Lohman-Brown tavuklarının kullanıldığı beyan edilmiştir. Araştırma döneminde işletmedeki tavukların 75 haftalık yaşta yumurta verim düzeyinin % 85 olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.45. 75 haftalık tavuklardan bir görüntü

Yem ünitesi bulunmayan işletme yemi, Çorum Tam Yem fabrikasından satın almaktadır. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletmede, yem formasyonu konusunda teknik desteği yem fabrikasına bağlı çalışan Veteriner Hekim'den aldığı belirlenmiştir. Soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi bulunmayan işletmede, üretilen yumurtaların Ordu Yumurta Kooperatifi aracılığıyla satıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 4.46. Yumurta ve yem deposundan bir görüntü

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki depoya iletilerek burada biriktirilmektedir. Tavuk gübresinin çevrede bulunan çiftçilere verilmek suretiyle bertaraf edildiği belirlenmiştir.

Şekil 4.47. Gübre deposundan bir görüntü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelerde kapasite artırımına gidilip, mevcut işletmelerin yerleşim birimlerinden mümkün olduğunca uzakta tesis edilmesini, belirli oranlarda devlet tarafından işletmelerin desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, en önemli sorununun gübrenin bertaraf edilmesi noktasında yaşadığını, bu yüzden işletmenin içinde bulunduğu mahallenin gübre kokusundan dolayı şikâyetçi olduğunu bildirmiştir.

4.11.Hıdıroğlu Tavukçuluk İşletmesi

Perşembe İlçesi Kumbaşı Mahallesi'nde 1993 yılında Adem Arslan tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi ilkökul mezunu olup, market işletmektedir. Bir çalışanı bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.48,4.49, 4.50, 4.51, 4.52, 4.53, 4.54'de verilmiştir.

Şekil 4.48. Kumesin dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. İlk kurulum kapasitesi 19000 adet olarak kurulan Hıdıroğlu Tavuk Tavukçuluk işletmesi, faaliyetine 9500 kapasite ile devam etmektedir. Kumes tipi pencereci olan işletmede, batarya tipi kafesler kullanılmaktadır.

Şekil 4.49. Kümese ait kafeslerden bir görüntü

İki adet civciv büyütme kümesine sahip olan işletmede, kar yağması sonucu birinin çatısının çökmesi nedeniyle kullanılamaz hale gelmiştir. Ekonomik nedenlerle onarımı yapılamamıştır. Bir adet civciv büyütme kümesi faal olarak kullanılmaktadır.

Şekil 4.50. Civciv büyütme kümesinden bir görüntü

İşletme hibrit materyalini Keskinöglü Tavukçuluktan temin etmektedir. Mevcut durumda üretimde Lohman-Brown tavukları kullanılmaktadır. Önceki dönemlerde aynı işletmede Hy-line Brown ve Lohman-Brown tavuklarının kullanıldığı beyan edilmiştir. Araştırma döneminde işletmedeki tavukların 40 haftalık yaşta ve yumurta verim düzeyinin % 70 olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.51. 40 haftalık tavuklardan bir görüntü

Yem ünitesi bulunmayan işletme yemi, Amasya Kozlu Yem fabrikasından satın almaktadır. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletme, yem formasyonu ve tavuk hastalıkları konusunda teknik desteği Samsun Terme ilçesinde serbest çalışan Veteriner Hekim'den almaktadır. Yem hammaddesi konusunda sıkıntı yaşamamaktadır. Soğuk hava deposu olmayan işletmenin yumurta kodlama makinesi bulunmakta ve üretilen yumurtalar kendi imkanları ile pazarlanmaktadır.

Şekil 4.52. Yumurta bandından bir görüntü

Şekil 4.53. Yumurta kodlama makinesinden bir görüntü

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki depoya iletilerek burada biriktirilmektedir. İşletme sahibi tavuk gübresini çevrede bulunan çiftçilere kendisine ait gübre römorku ile dağıtarak bertaraf etmektedir.

Şekil 4.54. Birikim yapılan depodan bir görüntü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelerin devlet tarafından desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, en önemli sorununun yumurta maliyetlerinin çok yüksek olması ve yumurta'yı değeri fiyatına pazarlama imkânlarının olmamasından dolayı işletmenin devamlılığının sağlanması için gúçlükler çektiğini belirtmiştir.

4.12.Demirkol Tavukçuluk İşletmesi

Çamaş İlçesi Edirli Köyü'nde 2012 yılında Melek Demirkol tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi ilkokul mezunu ve ev hanımıdır. İşletmesinde bir çalışan bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.55,4.56,4.57, 4.58'de verilmiştir.

şekil 4.55. Kúmesin dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. İlk kurulum kapasitesi 13500 adet olan Aydın Tavukçuluk, faaliyetine tam kapasite ile devam etmektedir. Kúmes tipi pencerelessi olan işletmede, batarya tipi kafeslerin kullanıldığı belirlenmiştir.

Şekil 4.56. Kümese ait kafeslerden bir görüntü

Civciv büyütme kümesi olmayan işletme hibrit materyalini Has Tavuktan temin etmektedir. Mevcut durumda üretimde Lohman-LSL tavuklarını kullandığı belirlenmiştir. Araştırma döneminde işletmedeki tavukların 55 haftalık yaşta ve yumurta verim düzeyinin % 80 olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.57. 55 haftalık tavuklardan bir görüntü

Yem ünitesi bulunmayan işletme yemi, Çorum'dan almaktadır. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletme, yem formasyonu ve tavuk hastalıkları konusunda teknik desteği yem fabrikasından almaktadır. Yem hammaddesi konusunda sıkıntı yaşamamaktadır. Soğuk hava deposu olmayan işletmenin yumurta kodlama makinesi bulunmamakta ve üretilen yumurtaları kendi imkanları ile pazarlamaktadır.

Şekil 4.58. Yumurta deposundan bir görüntü

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki römorka iletmekte ve burada biriktirilmektedir. Tavuk gübresi çevrede bulunan çiftçilere verilmek suretiyle bertaraf edilmektedir.

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelerin belirli oranlarda devlet tarafından desteklenerek korunması gerektiğini belirtmiştir.

En önemli sorunun gübrenin bertaraf edilmesi noktasında yaşandığı tespit edilmiştir.

4.13. Topuz Tavukçuluk İşletmesi

Çamaş İlçesi Edirli Köyü'nde 2007 yılında Zeki Topuz tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi ortaokul mezunu olup başka bir işle meşgul olmamaktadır. İşletmede bir çalışan bulunmaktadır.

Şekil 4.59.Kümesin dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. Kurulum kapasitesi 10000 adet olan Topuz Tavukçuluk, faaliyetine 9620 adet kapasite ile devam etmektedir. Kümes tipi pencereless olan işletmede, batarya tipi kafeslerin kullanıldığı belirlenmiştir. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.59, 4.60, 4.61, 4.62, 4.63'de verilmiştir.

Şekil 4.60. Kümese ait kafeslerden bir görüntü

Cıvciv büyütme kümesi olmayan işletme hibrit materyalini Has Tavuktan temin etmektedir. Mevcut durumda Lohman-Brown tavukları kullanılmaktadır. Araştırma döneminde tavukların 66 haftalık ve % 65 verim düzeyi ile yumurtladığı tespit edilmiştir.

Şekil 4.61. 66 haftalık tavuklardan bir görüntü

Yem ünitesi bulunmayan işletme yemi, Samsun Yem'den almaktadır. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletmede, yem formasyonu ve tavuk hastalıkları konusunda teknik desteği Samsun Terme ilçesinde bulunan serbest Veteriner Hekim'den aldığı belirlenmiştir. İşletmenin soğuk hava deposu, yumurta kodlama makinesi mevcut değildir. Üretilen yumurtalar, üyesi olduğu FAT-YUM aracılığıyla pazarlamaktadır.

Şekil 4.62. Yumurta deposundan bir görüntü

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki römorka iletmekte, buradan alınan gübreler kuyuda biriktirilmektedir. İşletme sahibi tavuk gübresini çevrede bulunan çiftçilere vermek suretiyle değerlendirmektedir.

Şekil 4.63. Gübre römorkundan bir görüntü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelerin devlet tarafından desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, gübrenin bertaraf edilmesinde ve yem fiyatlarının yüksek olmasından dolayı sıkıntı yaşadıklarını belirtmiştir.

4.14. Çamaş Tavukçuluk İşletmesi

Çamaş İlçesi Edirli Köyü'nde 1984 yılında Zeki Çamaş tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi ortaokul mezunu olup, büyükbaş hayvancılık ile uğraşmaktadır. İşletme sahibi, çok eski sistemle kurulmuş olan işletmesini, ekonomik nedenlerle yenileyemediğinden şu anda kapalı durumdadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.64, 4.65'de verilmiştir.

Şekil 4.64. Kümesin dıştan görünüşü

Şekil 4.65. Kümesin içten görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, işletme faal durumda değildir. Kurulum kapasitesi 8000 adet olan işletme, pencereli bir kümese sahiptir.

İşletmenin faal olduğu dönemde hibrit materyalini Has Tavuktan temin ettiği ve üretimde Nick Brown ve Lohman-Brown tavuklarını kullandığını beyan etmiştir.

İşletmede yem ünitesi yoktur. Faal olduğu dönemde, yem formasyonu konusunda yem fabrikasından destek aldığı belirlenmiştir. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletmede, yem hammaddesi konusunda sıkıntı çekmediğini belirtilmiştir. Soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi bulunmayan işletmede, önceden üretilen yumurtaları, FAT-YUM aracılığıyla toptan pazarladığı belirlenmiştir.

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelerin yenilenebilmeleri için devlet tarafından desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, en önemli sorununun yem sıkıntısı olduğunu, devletin düşük faizli krediler ile destekleme yapması gerektiğini belirtmiştir.

4.15. Erçil Tavukçuluk İşletmesi

Ordu Merkez ilçesi Eyüplü Köyü'nde 2005 yılında Hakan Türkmen tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi ilkokul mezunu olup, giyim mağazası sahibidir. İşletmesinde bir çalışanı bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.66, 4.67'de verilmiştir.

Şekil 4.66. Kümesin dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. Kurulum kapasitesi 10000 adet olan Erçil Tavukçuluk, faaliyetine tam kapasite ile devam etmektedir. Kümes tipi pencereless olan işletmede, batarya tipi kafesler kullanılmaktadır.

Şekil 4.67. Kümese ait kafeslerden bir görüntü

Civciv büyüme kümesi olmayan işletme hibrit materyalini Has Tavuktan temin etmektedir. Mevcut durumda Lohman-Brown tavukları üretimde kullanılmaktadır. Araştırma döneminde tavukların 53 haftalık yaşta ve % 65 verim düzeyi ile yumurtladığı tespit edilmiştir.

Yem ünitesi bulunmayan işletme yemi, Çorum'dan almaktadır. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletme, yem formasyonu ve tavuk hastalıkları konusunda yem fabrikasından teknik destek aldığı belirlenmiştir. Soğuk hava deposu olmayan işletmenin yumurta kodlama makinesi bulunmamaktadır. Üretilen yumurtalar, kendi imkânları ile pazarlamaktadır. İşletme sahibi tavuk gübresini çevrede bulunan çiftçilere vermek suretiyle değerlendirmektedir.

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için işletmelere kalifiyeli işçi yetiştirilmesi ve girdi temininde devlet tarafından desteklenme yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, en önemli sorununun yem ve yumurta fiyatlarının düşük olduğunu belirtmiştir.

4.16. Şenyurt Tavukçuluk İşletmesi

Ordu Altınordu Delikkaya Köyü'nde 1994 yılında Ahmet Cemil Şenyurt tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi lise mezunu olup, başka bir işle uğraşmamaktadır. İşletmesinde bir çalışanı bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.68, 4.69, 4.70, 4.71, 4.72, 4.73'de verilmiştir.

Şekil 4.68. Kümesin dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. Kurulum kapasitesi 10000 adet olan Şenyurt Tavukçuluk, faaliyetine 7500 adet kapasite ile devam etmektedir. Kümes tipi pencereless olan işletmede, batarya tipi kafesler kullanılmaktadır.

Şekil 4.69. Kümese ait kafeslerden bir görüntü

Cıvciv büyütme kümesi olan işletme hibrit materyalini Has Tavuktan temin etmektedir. Mevcut durumda Nick-Brown tavuklarının kullanıldığı işletmede, önceki dönemde Hy-line Brown yumurtacı hibriti kullanıldığı beyan edilmiştir. Araştırma döneminde tavukların 105 haftalık ve % 50 verim düzeyi ile yumurtladığı tespit edilmiştir.

Şekil 4.70. Cıvcıv büyütme kümesinden bir görüntü

Şekil 4.71. Üretimdeki tavuklardan bir görüntü

Yem ünitesi bulunmayan işletme, yem formasyonu konusunda Samsun Terme ilçesinde bulunan serbest Veteriner Hekim'den destek aldığını beyan etmiştir. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletme, yem hammaddesi konusunda özellikle mısırdaki sıkıntı çektiğini belirtmiştir. Soğuk hava deposu ve

yumurta kodlama makinesi bulunmayan işletme, üretmiş olduğu yumurtaları, Ordu Yumurta Kooperatifi aracılığıyla toptan pazarlamaktadır.

Şekil 4.72.Yumurta ve Yem deposundan bir görüntü

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki depoya iletmekte ve burada biriktirilmektedir. Gübre deposunda kokuyu önlemek amacıyla meyilli kuyu açılarak gübre sularının akması ve gübrenin çabuk kuruması sağlanmaktadır. İşletme sahibi tavuk gübresini çevrede bulunan çiftçilere vermek suretiyle değerlendirmektedir.

Şekil 4.73. Gübre deposundan bir görüntü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelerin birleştirilerek devlet tarafından belirlenen bir arazide yeniden tesis edilebileceğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, kapasite düşüklüğünden dolayı maliyetlerin arttığını ve bunun işletmenin büyümesinin önüne geçtiğini, gübrenin bertaraf edilmesinin en önemli sorun olduğunu, bununla beraber koku problemi yaşadıklarını, serbest piyasa içinde büyük işletmeler ile rekabet edemediklerini, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından teknik destek alamadıklarını belirtmiştir.

4.17. Mayer-Et Piliç Ltd. Şti. İşletmesi

Ordu Altınordu Kökenli Köyü'nde 1998 yılında Ömer Öztürk tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi lise mezunu olup, başka bir işle uğraşmamaktadır. İşletmede bir çalışan bulunmaktadır.

Şekil 4.74. Kumesin dıştan görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, işletme faal durumdadır. Kurulum kapasitesi 11800 adet olan Mayer-Et Piliç Ltd. Şti, faaliyetine 4000 adet kapasite ile devam etmektedir. Kumes tipi pencereci olan işletmede, batarya tipi kafesler kullanılmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.74, 4.75'de verilmiştir.

Şekil 4.75. Kümese ait kafeslerden bir görüntü

Civciv büyütme kümesi olmayan işletme hibrit materyalini Has Tavuktan temin etmektedir. Mevcut durumda Lohman-LSL tavuklarının üretimde kullanıldığı tespit edilmiştir. Araştırma döneminde tavukların 96 haftalık ve % 50 verim düzeyi ile yumurtladığı belirlenmiştir.

Yem ünitesi bulunmayan işletme yemi bağlı olduğu kooperatife ait Yem fabrikasından temin etmektedir. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletmede, yem hammaddesi konusunda sıkıntı çekilmediği belirtilmiştir. Soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi bulunmayan işletmede üretilen yumurtalar Ordu Tavukçuluk Kooperatifine toptan pazarlamaktadır.

İşletmede tavuk gübreleri, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki römorka iletmekte ve burada biriktirilmektedir. Tavuk gübresi çevrede bulunan çiftçilere verilmek suretiyle bertaraf edilmektedir.

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelerin devlet tarafından desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, gübrenin bertaraf edilmesi ve işletmenin mahalle içinde olmasından dolayı kokunun önemli bir sorun oluşturduğunu belirtmiştir.

4.18. Keskin Tavukçuluk İşletmesi

Perşembe İlçesi Kumbaşı Mahallesi'nde 2013 yılında devir alınan Ahmet Keskin'e ait bir işletmedir. İşletme sahibi lise mezunu olup, hayvancılık yapmaktadır. İşletmenin kar yağması sonucu çatısı çökmüş kullanılamaz hale gelmiştir. 7500 kapasiteli ile kurulan işletme bugün faal değildir. İşletme sahibi ekonomik nedenlerden dolayı işletmesini yenilemesinin mümkün olmadığını bildirmiştir.

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelere düşük faizli krediler ile devlet desteği sağlanması gerektiğini belirtmiştir.

Sektörde yem temini ve büyük işletmelerle rekabetin önemli bir sorun olduğunu belirtmiştir.

4.19. Öz Tavukçuluk İşletmesi

Ordu Altınordu Yaraşlı Köyü'nde 1996 yılında Mehmet Özcanlı tarafından kurulmuştur. İşletme sahibi üniversite mezunu ve emeklidir. İşletmede bir çalışan bulunmaktadır. İşletmeye ait görüntüler şekil 4.76, 4.77, 4.78, 4.79, 4.80'de verilmiştir.

Şekil 4.76. Kumesin dış görünüşü

İşletmenin faaliyet alanı yumurtacı olup, faal durumdadır. Kurulum kapasitesi 10000 adet olan Öz Tavukçuluk, işletme faaliyetine 7500 adet kapasite ile devam etmektedir. Kümes tipi pencereless olan işletmede, batarya tipi kafesler kullanılmaktadır.

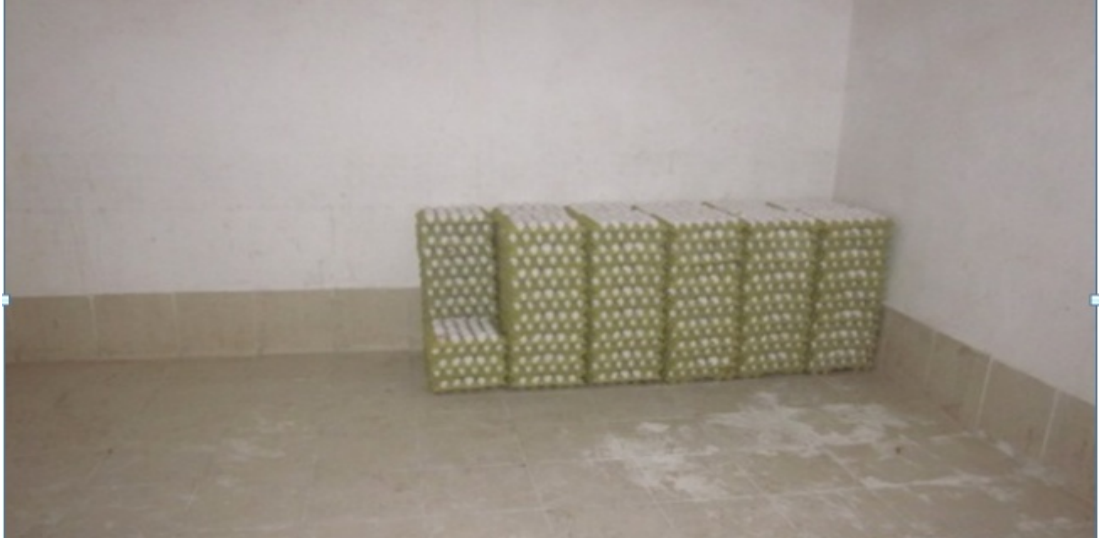
Şekil 4.77. Kümese ait kafeslerden bir görüntü

Civciv büyütme kümesi olan ancak kullanılmayan işletme hibrit materyalini Has Tavuktan temin etmektedir. Mevcut durumda Lohman-LSL tavukları üretimde kullanılmaktadır. İşletme daha önceki dönemlerde Lohman-Brown ve Hy-line Brown tavuklarının üretimde kullanıldığı beyan edilmiştir. Araştırma döneminde tavukların 70 haftalık yaşta ve % 86 yumurta verim düzeyinde oldukları belirlenmiştir.

Şekil 4.78. 70 haftalık tavuklardan bir görüntü

Yem ünitesi bulunmayan işletmenin, yemi bağlı olduğu kooperatife ait olan Oryem'den aldığı belirlenmiştir. Faaliyeti süresince herhangi bir hastalık görülmeyen işletmede, yem hammaddesi konusunda sıkıntı çekilmediği belirtilmiştir. Soğuk hava deposu ve yumurta kodlama makinesi bulunmayan işletmede üretilen yumurtaların Ordu Tavukçuluk Kooperatifi aracılığıyla toptan pazarlandığı tespit edilmiştir.

Şekil 4.79. Yumurta deposundan bir görüntü

İşletmede tavuk gübresi, gübre bandı yardımıyla kümes dışındaki depoya iletmekte ve burada biriktirmektedir. İşletme sahibi tavuk gübresini çevrede bulunan çiftçilere vermek suretiyle değerlendirmektedir.

Şekil 4.80.Gübre deposundan bir görüntü

İşletme sahibi, Ordu ilinde tavukçuluk sektörünü canlandırmak için küçük işletmelerin belirli oranlarda devlet tarafından desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sektör ile ilgili olarak, gübrenin bertaraf edilmesinin önemli bir sorun olduğunu belirtmiştir.

Anket formlarının değerlendirilmesi sonucunda; işletme sahiplerinin eğitim durumlarının % 31.5 ilkokul, % 58.0 ortaokul ve lise, % 10.5'inin üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Bayaner, (1999),bu oranları Çorum ili için % 19,58,17; Sarıkoca, (1997),Samsun ili için sırasıyla % 59, 37,13 olarak bildirmiştir. Buna göre Ordu ilindeki işletme sahiplerinin eğitim durumlarının Çorum iline göre daha düşük, Samsun iline göre daha yüksektir.

Yapılan çalışmada, işletme sahiplerinin yaklaşık % 42'sinin tavukçuluk dışında başka bir işle uğraşırken, % 58'inin başka bir işle uğraşmaktadır. Bayaner, (1999), Çorum ilinde yaptığı çalışmada bu oran sırasıyla % 91 ve % 9 olarak bildirilmiştir.

Ordu'da kurulu işletmelerin toplam kapasiteleri 311.800 adet olup bunun % 80.4'ü kullanılmaktadır. Değerlendirme yapılan işletmelerin % 31.6'sı 10000 den düşük, % 52.6'sı 10000-20000 aralığında, % 15.8ise 20000 fazla kapasiteye sahiptir.

Ordu ilinde faaliyet gösteren işletmelerin yaklaşık % 81.2'si yumurta, % 18.8'i ise etçi işletmelerinden oluşmaktadır. Yumurta tavukçuluğu işletmelerinin Ordu ili merkez ve Fatsa'da toplanmasında ilçelerde kurulan kooperatiflerin etkili olduğu

görülmektedir. Etçi tavuk işletmelerinin kurulmasında Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun vermiş olduğu destekleme uygulaması etkili olmuştur.

Ordu'daki yumurta işletmelerinin % 95'i 2008 yılından önce kurulmuştur. Yumurta sektörünün içinde bulunduğu olumsuz koşullardan dolayı 2008 yılından sonra ilde sadece bir işletme faaliyete geçmiş olmakla beraber, iki işletme ise mevcut kümeslerin yenilenmesiyle kurulmuştur. İlde 2012 ve 2014 yıllarında 3 adet etçi işletme faaliyete geçmiştir.

Ordu ilindeki 16 işletmede toplam 19 işçi çalışmakta olup, mevcut işletmelerin % 82.4'ün de 1 işçi, % 17.6'sın da ise 2 işçi bulunmaktadır. Temmuz 2014 tarihi itibarıyla işçi başına ortalama 13574 tavuk düşmektedir. Bu durum Bayaner, (1999)'in bildirdiği Çorum ilinde işçi başına düşen 10000 adet tavuktan fazladır.

Yumurta tavukçuluğunda batarya tipi kafesler kullanılmaktadır. İşletmelerin çoğunda Hy-line Brown ve Lohman-Brown, sadece üç işletmede Lohman LSL klasik beyaz yumurtacı tavuklar üretimde kullanılmaktadır. İşletmeler yarka ya da civcivleri genel olarak Bursa ve Çorum illerinden tedarik etmektedir. Mevcut işletmeler içerisinde 6 işletmede civciv büyütme kümesi olup, bunun sadece 1'i faal durumdadır. İldeki ortama yumurta verimi % 74 olup, bu oran Samsun'da %65, Afyon'da %71, Çorum'da ise %74 olarak bildirilmiştir (Öztürk ve Durmuş, 2001).

Etlik piliç yetiştiren işletmeler yerde yetiştiricilik yapmakta ve civcivi anlaşmalı oldukları Köytür'den temin etmektedirler. Bu işletmeler fason olarak üretim faaliyetinde bulunmaktadırlar. Türkiye'deki etlik piliç yetiştiriciliğinin yapısı da bu şekildedir.

İşletmelerin % 77'si üretilen yumurtaları kooperatifler aracılığıyla, % 23'ü ise kendi imkanları ile pazarlamaktadır. Türkiye genelinde işletmelerin %31'i yumurtayı kendi imkanları ile pazarlarken, Ordu'da bu oran % 23 ile daha düşüktür (Tuğluk ve Yalçın, 2004).

Ordu ilinde üretim yapan tavukçuluk işletmelerinin soğuk hava deposu bulunmamaktadır. Soğuk hava depoları Fatsa ilçesi ve il merkezinde bulunan kooperatiflerde bulunmakta ve buradan kooperatif üyeleri faydalanmaktadır. Yine

yumurta kodlama makinesi işletmelerin birinde mevcut olup, buda tüm işletmelerin yaklaşık % 7.7'sine denk gelmektedir.

Yem ünitesi aktif olarak çalışan işletme bulunmamaktadır. Ordu il merkezindeki kooperatif üyeleri yemi, Oryem'den temin etmekte, geriye kalan tüm işletmeler yemi, çevre illerde bulunan yem fabrikalarından tedarik etmektedir. Alınan yemler genelde Çorum ilinden sağlanmaktadır. Yem ve tavuk hastalıkları ile ilgili olarak tüm teknik destek yem fabrikalarından sağlanmaktadır.

Etlik piliç üreten işletmelerde yemin temini ile birlikte, yem ve tavuk hastalıkları ile ilgili tüm teknik destek ihtiyacı da yine Köytür tarafından sağlanmaktadır.

İşletmelerde karşılaşılan en önemli sorunun üretim maliyetlerinin yüksek olmasından dolayı kar oranlarının çok düşük olmasıdır. Birçok işletme, işletme sahiplerinin gayrimenkullerini ellerinden çıkarması ile ayakta durmaktadır. Özellikle yemi daha ucuza mal eden büyük işletmeler karşısında yumurta üreten işletmeler zorlukla ayakta durmaktadır. Bir diğer sorun işletmelerden çıkan gübredir. İşletmeler kışın ellerindeki gübreyi fındık bahçelerinde değerlendirme imkanı bulsa da, özellikle yaz aylarında gübreyi değerlendiremeyen üreticiler, bölgede koku problemi ile karşı karşıya kalmış durumdadır. Diğer bir sorun ise bölgede tavukçuluk konusunda yetişmiş Ziraat Mühendisleri ve Veteriner Hekimlerin olmamasından dolayı işletmelerin yeterli teknik destek alamaması ve istenilen verim düzeylerine ulaşamamasıdır.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Ordu ilinde tavukçuluk sektörünün gelişmediği görülmektedir. Mevcut üretimin ise Biogüvenlik önlemlerin alınmadan bilgisizce yapıldığı anlaşılmış bulunmaktadır. Yem sanayinin gelişmemesi, üreticilerin birlikler halinde organize olmaması ve yeterlik teknik bilgiye sahip olunamaması nedeniyle işletmelerin büyümediği ve durumun rekabet gücünün zayıf olmasına yumurtanın değer fiyatına pazar bulunamamasına yol açtığı sonucuna varılmıştır.

Ordu ilindeki tavukçuluk sektörünü geliştirmek için;

- Yem sanayinin kurulması
- İşletmelerin yenilenmesi ve kapasite artırımına gitmesi
- Yumurta fiyatlarında istikrarın sağlanması
- Sektörde çalışmak isteyen veya çalışmakta olan işçilerin eğitilmesi
- Tavuk gübresinin işlenerek gerek işletmelere gelir getirmesi gerekse tarıma geri kazandırılarak sorun olmaktan çıkarılması
- Üretici birliklerinin kurulması gerekmektedir.

6.KAYNAKLAR

- Akıncı, Z., Bayram, İ., Özdemir, Ş. 2001/a. Afyon ili yumurta tavukçuluğu I- işletme büyüklüğü ve yapısal özellikler. Veteriner Fakültesi Dergisi, 12(1-2):76-81.
- Akıncı, Z., Bayram, İ., Özdemir, Ş. 2001/b. Afyon ili yumurta tavukçuluğu II- işletme büyüklüğü ve üretim faktörleri. Veteriner Fakültesi Dergisi, 12(1-2):82-88.
- Alagöz, A.T. 1983. Çukurova Bölgesinde tavukçuluk işletmelerinde kümeslerin durumu, özellikleri ve bölge iklim koşullarına uygun kümes planlarının geliştirilmesi. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kültürteknik Anabilim Dalı, Adana.
- Anonim, 2013. Ordu tarım ve hayvancılığının sektörel değerlendirilmesi, T.C. Ordu Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Yayın No:17, Ordu.
- Anonim, 2014a. Piliç eti sektör raporu. Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkçıları Birliği Derneği, Yayın No:14, Ankara.
- Anonim, 2014b. Yumurta Tavukçuluğu Verileri. Ankara, www.yum-bir.org/UserFiles/File/yumurta-verileri2013.pdf-(Erişim tarihi: 21.10.2014).
- Anonim, 2014c. TZOB Basın Bildirisi. <http://www.tzob.org.tr/Bas%C4%B1n-Odas%C4%B1/Haberler/ArtMID/470/ArticleID/872/T252rkiye-tavuk-eti-ve-yumurta-252retimde-ilk-10%E2%80%99da%E2%80%A6> (Erişim tarihi:29.09.2014)
- Anonymous, 1906. AFL. 1997 002 4422, Rapport General de Service de Kerassunde, Chapitre 2, Secretariat.
- Bayaner, A. 1999. Çorum ilinde yumurta tavukçuluğunun ekonomik analizi. Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, Yayın no:23, Ankara, 88.
- Çebi, S. 2000. Çambaşı Yaylası. Ordu Şehir Belediye Tarihi, s,45.
- Çıkın, A. 1980. Ege Bölgesinde bir yöreden seçilmiş yumurta tavuğu işletmelerinde kooperatifleşmenin ekonomik etkileri. TÜBİTAK 7. Bilim Kongresi, Veterinerlik ve Hayvancılık Araştırma Grubu Tebliği, 11-324, 29 Eylül – 3 Ekim, İstanbul.
- Efil, H., Özen, N., 1988. Bafra yöresi tavukçuluğunun durumu, sorunları ve çözüm yolları, Bafra Ovası Tarım Sempozyumu. 11-12 Ocak 1988, 223-50, Samsun.
- Efil, H., Sarıca, M., Öz, H., 1994. Çorum yöresi tavukçuluk işletmelerinin yapısal özellikleri, ekonomik durumları ve çözüm yollarının araştırılması. Doğa Türk Veterinerlik ve Hayvancılık Dergisi, 18(5):307-314.
- Erensayın, C.1991. Bilimsel, teknik, pratik tavukçuluk. Cilt 1. 72TDFO Matbaası, Ankara, 579s.

- Kayhan, F. H., Fidan, B. 1988. Doğu Anadolu bölgesinde etlik piliç ve yumurta tavukçuluğu yapan işletmelerin yapısal özellikleri ve sorunları. Ülkesel Tavukçuluk Araştırma Projesi Sonuç Raporu. Ankara.
- Kurtaslan, T., Çiçek, A. 2001. Çorum ilinde yumurta tavukçuluğu işletmelerinin ekonomik yapısı ve yumurta üretiminin ekonometrik analizi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 18(1):39-49.
- Öztürk, T. 1992. Samsun ilindeki yumurta tavuğu kümeslerinin yapısal ve fonksiyonel özellikleri. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Zootekni Anabilim Dalı, Ankara.
- Öztürk, F., Durmuş, İ. 2001. Türkiye'deki tavukçuluk işletmelerinin genel durumu. Tavukçuluk Araştırma Dergisi, 3(2): 7-16.
- Sarıca, M., Türkoğlu, M. 2009. Tavukçuluk bilimi, yetiştirme, besleme, hastalıklar. (Ed. Sarıca, M., Türkoğlu, M), Bey Ofset Matbaacılık, 3. Basım, 588 sf, Ankara.
- Sarıkoca, Z. 1997. Samsun ilindeki broiler ve yumurta tavukçuluğu işletmelerinin teknik analizi. Yüksek Lisans Tezi. Ondokuzmayıs Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Zootekni Anabilim Dalı, Samsun.
- Şahin, A., Yıldırım, İ. 2001. Van ilinde yumurta tavukçuluğu yapan işletmelerin ekonomik analizi. Tarım Bilimleri Dergisi, 11(2):57-66.
- Testik, A. 1988. Çukurova Bölgesi yumurta tavukçuluğunun teknik yapısı. Doğa Türk Veteriner ve Hayvancılık Dergisi, 12(3); 229-242.
- Tuğluk, E., Yalçın, C. 2004. Nevşehir ili Kozaklı ilçesinde yumurta tavukçuluğu işletmelerinin genel yapısı özellikleri ve karşılaşılan sorunlar. Tavukçuluk Araştırma Dergisi, 5(1): 41-46.
- Türkyılmaz, M. K., Nazlıgül, A. 2005. Aydın ili ticari yumurtacı tavuk işletmelerinin yapısal ve teknik durumu. Eurasian Journal of Veterinary Sciences, 21(1-2):13-18
- Yenilmez, F. 2005. Çukurova yöresinde (Adana ve İçel illerindeki) broiler ve yumurta tavuğu işletmelerinin yetiştiricilik, teknik ve yapısal özellikleri üzerine bir araştırma. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Zootekni Anabilim Dalı, Adana.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Bülent KÖSE
Doğum Yeri : Giresun
Doğum Tarihi : 23.01.1977
Yabancı Dili : İngilizce
E-mail : b.028@hotmail.com
İletişim Bilgileri : Ordu Üniversitesi Ziraat Fakültesi

Öğrenim Durumu :

Derece	Bölüm/ Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Tarım Ekonomisi	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2006

İş Deneyimi:

Görev	Görev Yeri	Yıl
Ziraat Müh.	Tirebolu Ziraat Odası	2013-

Yayımlar :

- 1.
- 2.